

УДК 378: 364.62: 007

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН

Повідайчик Оксана Степанівна

м.Ужгород

Дана стаття присвячена проблемі формування інформаційної культури майбутніх соціальних працівників у процесі професійної підготовки. Особливу увагу приділено організаційним аспектам викладання фахових дисциплін із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій. Виділено основні блоки організації навчальної діяльності соціальних працівників під час вивчення фахових дисциплін, яка сприяє формуванню інформаційної культури: підготовчого, діяльнісного (діяльність викладача, діяльність студента, змістовно-процесуальна складова) та контрольньо-корекційного.

Ключові слова: інформаційна культура, професійна підготовка соціальних працівників, фахові дисципліни.

На сьогодні одним із головних завдань вищої школи є формування готовності майбутніх фахівців до життєдіяльності в інформаційному суспільстві. Сучасний студент повинен володіти способами накопичення, збереження і передачі інформації, набувати навичок її цілеспрямованого застосування. Іншими словами, майбутні фахівці повинні навчитись такій технології, завдяки якій розв'язання будь-якого завдання відбуватиметься на основі знань, умінь і навичок, які, на наш погляд, розкривають суть поняття інформаційної культури (ІК).

Різноманітні аспекти комп'ютеризації та інформатизації навчального процесу, формування основ інформаційної культури знайшли своє відображення у працях Л. Білоусової, В. Глушкова, Р. Гуревича, Н. Джинчарадзе, Ю. Дорошенка, М. Жалдака, Ю. Машбіца, Н. Морзе, Ю. Рамського, В. Сидоренка та ін. Однак, аналіз навчально-виховного процесу у ВНЗ свідчить про невизначеність системи освітньо-педагогічних заходів щодо формування ІК, має місце недооцінка ролі елементів світоглядної культури, що відповідають вимогам інформаційного суспільства у професійній діяльності, звуженість завдань формування ІК лише завданнями суто технічної підготовки до роботи з електронно-обчислювальною технікою. Усунення існуючих недоліків вимагає більш детального вивчення даної проблеми. Одним із важливих її аспектів є

формування ІК майбутніх соціальних працівників у процесі вивчення фахових дисциплін.

Формування ІК соціальних працівників під час вивчення фахових дисциплін є складним процесом, оскільки відбувається оволодіння знаннями та вміннями з навчальної дисципліни, а також комп'ютерних програм, які застосовуються під час вивчення матеріалу. У цьому випадку традиційна педагогічна діяльність змінюється комп'ютеризованою педагогічною діяльністю, яка, на думку науковців, принципово не відрізняється від першої, а лише посилюється її стандартизація [1, с. 32].

Наприклад, при вивченні курсу "Методологія та методи соціологічних досліджень" (3 курс, 5-6 семестри) студенти вивчають, як проводити обробку результатів досліджень за допомогою статистичних пакетів OCA та SPSS. Курс "Математико-статистичні методи аналізу даних соціологічних досліджень" (3 курс, 6 семестр) передбачає застосування прикладної програми MS Excel та статистичного пакету SPSS. Дисципліна "Соціоінженерна діяльність та соціальне прогнозування" (4 курс, 7 семестр) передбачає застосування цих же програм для моделювання соціальних процесів.

При проектуванні фахової дисципліни із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) враховується структура комп'ютеризованої педагогічної діяльності, яка передбачає єдність таких компонентів – аналітичного, інформаційного, моделюючого, контрольньо-оцінного, трансляційного, мобілізаційного та ін. [2]. Модернізація та уточнення цієї структури дозволили нам виділити основні блоки організації навчальної діяльності соціальних працівників під час вивчення фахової дисципліни, яка сприяє формуванню ІК: підготовчого, діяльнісного та контрольньо-корекційного.

Структура підготовчого блоку містить чотири складові – цільовий, діагностичний, аналітичний і проектний. На початковому етапі підготовки аналізуються цілі та завдання, сформульовані у навчальній програмі дисципліни, та виявляються вимоги до інформаційної культури, на основі чого формулюються цілі конкретного заняття (рис. 1).

Рис. 1. Підготовчий блок проектування фахової дисципліни із застосуванням ІКТ.

Отже, в процесі формування ІК майбутнього фахівця необхідним є формування знань та вмінь із навчального предмета, а також навичок інформаційно-комп'ютерної діяльності студентів.

Ефективність процесу формування ІК залежить від того, наскільки повно при його плануванні та реалізації були враховані індивідуальні особливості студентів. Тому важливе місце в цьому процесі займає діагностика. При цьому слід приділити особливу увагу рівню предметних знань та рівню інформаційної підготовки студентів. Низький рівень сформованості хоча б одного з компонентів не дає можливості реалізувати весь дидактичний потенціал засобів ІКТ.

Важливе місце в процесі проектування курсу займає аналітична діяльність. Предметом аналізу виступають плани, програми, освітні стандарти, зміст навчальних посібників, методичних рекомендацій, дидактичних можливостей ІКТ. Під час аналітичної діяльності виділяється та частина навчального матеріалу, яка вивчається емпіричним, традиційним шляхом, а також інша частина, яка вивчається з використанням ІКТ. Наприклад, у курсі "Математико-статистичні методи аналізу даних соціологічних досліджень" традиційним шляхом вивчаються теми: "Специфіка та проблеми застосування математики для вирішення

соціології і не вимагає громіздких обчислень, тому нема необхідності у застосуванні ІКТ.

Під час вивчення тем "Середні величини. Міри розсіяння. Методи їх обчислення", "Графічний метод аналізу розподілів", "Кореляційно-регресійний аналіз", "Факторний аналіз", "Обчислення статистичних похибок" та ін. використовуються загальні та спеціалізовані програмні засоби (MS Excel, SPSS). За допомогою комп'ютера студенти протягом невеликого проміжку часу можуть знаходити різні розв'язки завдання, які виникають зі зміною даних, і завдяки цьому глибше усвідомити зміст навчального матеріалу. Графічні можливості комп'ютера дають змогу уточнити багато абстрактних ідей.

Результати аналітичної діяльності є основою для проектної діяльності. Об'єктами проектування є: зміст навчального матеріалу, засоби навчання, діяльність викладача та студента на занятті.

Діяльнісний блок у процесі вивчення фахових дисциплін можна розглянути як сукупність декількох компонентів: діяльності викладача, діяльності студента та змістовно-процесуальної складової (рис. 2).

Першим компонентом діяльнісного блоку в процесі вивчення фахової дисципліни є постановка перед студентами цілей діяльності. Відповідно, діяльність студентів спрямована на усвідомлення поставлених цілей. Наступний компонент цього блоку – забезпечення мотивації навчання у студентів. Включення комп'ютера як засобу моделювання та демонстрації різноманітних процесів і явищ дає можливість викладачу підвищити інтерес до навчального матеріалу. Третім компонентом діяльнісного блоку є організація навчально-пізнавальної діяльності щодо оволодіння предметними знаннями та вміннями із застосуванням ІКТ.

Вивчення фахової дисципліни із використанням комп'ютерної техніки сприяє, по-перше, формуванню інформаційної культури соціальних працівників, оскільки комп'ютерні знання, отримані студентами на заняттях із інформатики, розширюються, поглиблюються і знаходять практичне, конкретне застосування.

По-друге, застосування комп'ютерної техніки в комплексі з іншими засобами дозволяє покращити сприйняття, осмислення та запам'ятовування навчальної інформації, здійснювати диференційований підхід до студентів, організувати індивідуальну програму навчання кожного слухача. Це забезпечує залучення всіх студентів до навчального процесу, що, в свою чергу, позитивно впливає на мотивацію навчання.

Четвертий компонент блоку спрямований на розвиток творчого потенціалу особистості. Незамінним сучасним засобом, який сприяє цьому процесу, є комп'ютер, що обумовлено його широкими графічними, текстовими, математичними, аудіо-візуальними, анімаційними, моделюючими та іншими можливостями. Цілий спектр завдань (створення бази

Рис. 2. Діяльнісний блок взаємодії «викладач-студент» у процесі вивчення фахових дисциплін.

соціологічних задач", "Застосування шкал як метод вимірювання соціальних характеристик. Типи, види шкал, особливості їх використання". Вивчення цих тем передбачає ознайомлення з теорією застосування математико-статистичних методів у

даних, презентації, Web-документа, проекту тощо) сприяє формуванню творчого потенціалу майбутнього соціального працівника.

Сучасні педагогічні технології виходять з того, що ефективним може бути тільки те навчання, яке враховує психічний стан

суб'єкта. Тому п'ятим компонентом діяльнісного блоку є надання процесу навчання емоційно-вольового характеру. Це передбачає створення умов для позитивного ставлення студентів до навчальної діяльності. Позитивна емоційна атмосфера створюється в умовах використання спеціалізованих програмних засобів, які відзначаються високою інформативністю, наочністю, проблемним викладом матеріалу, зв'язком навчального матеріалу з майбутньою професійною діяльністю.

Третім блоком проектування фахових дисциплін є контрольно-корекційний (рис. 3). Відомо, що контроль навчальної діяльності та оцінка її результатів відіграє важливу регулятивну та стимулюючу роль. Особлива увага в процесі вивчення фахової

При самооцінці викладач звертає увагу на раціональність використання часу на занятті, оптимальність темпу, зміну видів діяльності, доцільність та ефективність застосованих програмних засобів та ін. Комплексна оцінка дає можливість виявити недоліки та помилки, допущені на етапі планування, конструювання та здійснення процесу навчання.

Завершальним етапом цього блоку є корекційний етап, який дозволяє усунути виявлені недоліки. Під час вивчення фахової дисципліни корекційна діяльність спрямована на змістове та технічне вдосконалення програмних засобів, модернізацію комплексу засобів навчання, корекцію змісту навчального матеріалу, методику його викладання. Безумовно, для реалізації такого підходу потрібно організувати процес пізнання відповідним чином. Для цього необхідно дотримуватися визначених принципів, методів та форм навчання.

Таким чином, вивчення фахових дисциплін із використанням ІКТ сприяє, по-перше, формуванню ІК соціальних працівників, оскільки комп'ютерні знання, отримані студентами на заняттях із інформатики, розширюються, поглиблюються і знаходять практичне, конкретне застосування. По-друге, застосування комп'ютерної техніки в комплексі з іншими засобами забезпечує можливість покращити сприйняття, осмислення та запам'ятовування навчальної інформації, дозволяє здійснити диференційований підхід до студентів, організувати індивідуальну програму навчання кожного слухача.

Однак, цим дослідженням не вичерпується повне розв'язання проблеми формування інформаційної культури соціального працівника. Під час дослідження виявлені нові аспекти, які потребують подальшого вивчення, а саме: створення інформаційного середовища, яке забезпечує можливість організації активної навчальної діяльності студентів засобами використання ІКТ, що, в свою чергу, сприяє формуванню ІК майбутнього фахівця.

Однак, цим дослідженням не вичерпується повне розв'язання проблеми формування інформаційної культури соціального працівника. Під час дослідження виявлені нові аспекти, які потребують подальшого вивчення, а саме: створення інформаційного середовища, яке забезпечує можливість організації активної навчальної діяльності студентів засобами використання ІКТ, що, в свою чергу, сприяє формуванню ІК майбутнього фахівця.

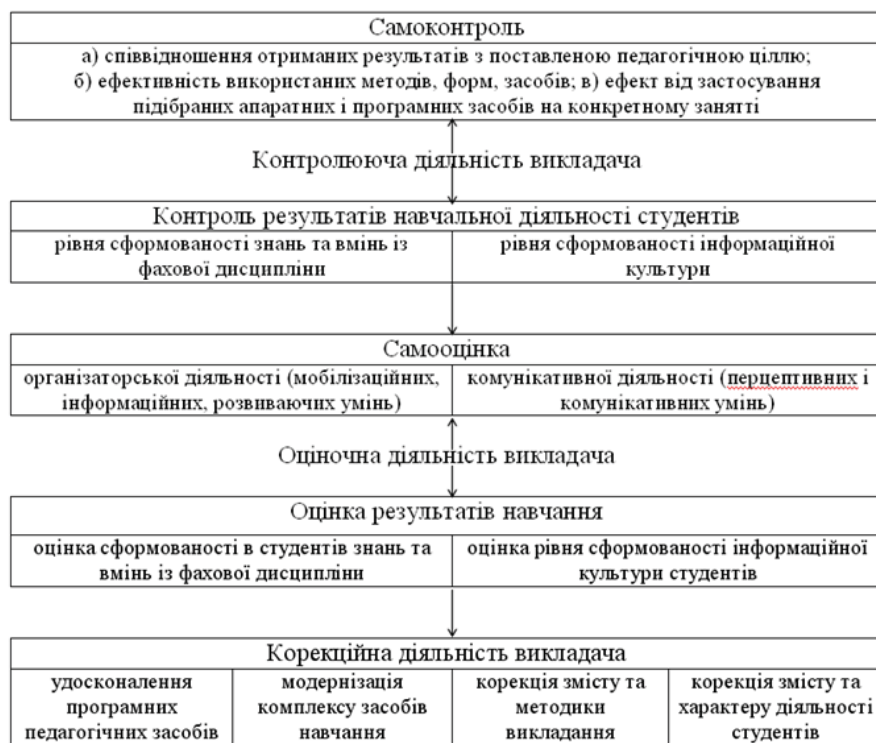

Рис. 3. Контрольно-корекційний блок у процесі вивчення фахових дисциплін.

дисципліни із застосуванням ІКТ приділяється аналізу результативності застосування відповідного програмного забезпечення на занятті. В ході оцінювання роботи студента, поряд з урахуванням сформованості предметних знань та вмінь, рівня інформаційно-комп'ютерної діяльності, враховується ступінь пізнавальної активності, творчості та самостійності.

пекти, які потребують подальшого вивчення, а саме: створення інформаційного середовища, яке забезпечує можливість організації активної навчальної діяльності студентів засобами використання ІКТ, що, в свою чергу, сприяє формуванню ІК майбутнього фахівця.

Література та джерела:

1. Попкова Е. В. Подготовка учителя естествознания к формированию информационно-компьютерной грамотности старшеклассников / Е. В. Попкова, О. С. Аранская. – Витебск: Изд-во ВГУ им. П.М. Машерова, 2003. – 189 с.
2. Брановский Ю. С. Методическая система обучения предметам в области информатики студентов не физико-математических специальностей в структуре многоуровневого педагогического образования / Ю. С. Брановский: Автореф. дис. докт. пед. наук: 13.00.02 – теория и методика обучения. – М. – 1996. – 37 с.

Данная статья посвящена проблеме формирования информационной культуры будущих социальных работников в процессе профессиональной подготовки. Особое внимание уделено организационным аспектам преподавания специальных дисциплин с применением информационно-коммуникационных технологий. Выделены основные блоки организации учебной деятельности социальных работников при изучении специальных дисциплин, которая способствует формированию информационной культуры: подготовительного, деятельностного (деятельность преподавателя, деятельность студента, содержательно-процессуальная составляющая) и контрольно-коррекционного.

Ключевые слова: информационная культура, профессиональная подготовка социальных работников, специальные дисциплины.

This article focuses on the problem of information culture formation of future social workers during training. Particular attention has been paid to organizational aspects of teaching the specialized subjects with using of information and communication technologies. It selects the basic blocks of organization of social workers training while studying the professional disciplines that promote the creation of information culture: preparatory block, activity block (activity of a teacher, student activity, content and procedural component), control and corrective block.

Key words: information culture, professional training of social workers, professional disciplines.

СТАВЛЕННЯ ВИКЛАДАЧІВ ДО ПРОБЛЕМИ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Понзель Уляна Володимирівна

м.Мукачеве

Актуальність матеріалу, викладеного у статті, зумовлена тим, що ізолюваність дисциплін не забезпечує наступності, а досягнення таких цілей педагогічної освіти, як цілісний розвиток особистості, підвищення рівня фундаментальної й професійної підготовки можливе за умови впровадження міжпредметних зв'язків у навчально-виховний процес вищої школи. В статті аналізується проведене дослідження щодо ставлення викладачів до проблеми міжпредметних зв'язків у навчанні професійно орієнтованих дисциплін у фаховій підготовці майбутнього вчителя початкових класів та оцінки студентами ролі міжпредметних зв'язків у їхній педагогічній освіті.

Ключові слова: міжпредметні зв'язки, фахова підготовка вчителя, дослідження.

Проблема міжпредметних зв'язків в останні десятиліття все частіше стає предметом досліджень вчених і педагогів-практиків, що обумовлено швидкими темпами науково-технічного прогресу, який неминуче приводить до підвищення якісного рівня навчання і збільшення обсягу інформації, що підлягає засвоєнню.

Ефективне використання міжпредметних зв'язків у фаховій підготовці майбутніх вчителів початкових класів є актуальною проблемою вищої школи, тому питання педагогічного забезпечення процесу інтеграції знань набуває особливої гостроти.

Адже у світі сучасних тенденцій до синтезу та інтеграції наукових знань саме міжпредметні зв'язки є одним із шляхів інтегрування шкільної освіти, засобом підвищення загальноосвітнього, загальнокультурного потенціалу школи, до чого повинен бути підготовлений майбутній педагог [3, с.36].

Науковцями досліджувалися такі основні аспекти, прояви та характеристики міжпредметних зв'язків: сутність, основні види, загальні принципи і дидактичні умови реалізації міжпредметних зв'язків у школі, ПТНЗ і ВНЗ (Т.Архипова, Н.Ложкарьова, В.Федорова, В.Берман та ін.); загальні (Н.Борисенко) та часткові (у процесі навчання математики – М.Гельфанд, В.Берман, іноземної мови у школі – І.Зотєєва, Н.Петренко, математики, природознавства, трудового навчання у початкових класах – С.Тадіян, І.Шевчук), методичні основи використання міжпредметних зв'язків; система міжпредметних зв'язків і технології їх реалізації у педагогічному ВНЗ (А.Єрьомкін), удосконалення на їх основі професійної підготовки майбутніх учителів (Д.Воздинський, В.Моторіна), засоби, методи та форми реалізації міжпредметних зв'язків у процесі формування педагогічної майстерності (О.Музальов); міжпредметні зв'язки рідної мови та літератури на основі етнопедagogіки (В.Далінгер, Р.Друженко), тощо.

Теоретичні і практичні дослідження педагогів різного профілю (Т.Васютіна, К.Гомоюнов, Л.Гриценко, В.Ільченко, О.Князева, Б.Комісаров, М.Левіна, І.Мужикова, В.Назаренко, Є.Неведомська, П.Третьяков, А.Усова, В.Хомутський, О.Шевчук, Л.Ярошенко та ін.) свідчать, що тільки за допомогою міжпредметних зв'язків можливе формування спільних понять для декількох навчальних дисциплін (так званих понять міжпредметного характеру).

Проблема реалізації міжпредметних зв'язків у наш час є особливо актуальною і вимагає більш детального вивчення, зокрема підготовка педагогічних кадрів до впровадження і використання міжпредметних зв'язків, розуміння студентами їх ролі.

Мета статті: виявити ставлення викладачів до проблеми міжпредметних зв'язків у процесі професійної діяльності та майбутніх учителів у процесі фахової підготовки.

За умов оптимальної організації навчальна система характеризується динамічною рівновагою зовнішніх і внутрішніх процесів головних компонентів. Залучення процесів коригування змісту навчальних дисциплін, залучення нових методів, форм і засобів навчання призводить до безперервної зміни системи, її динаміки [1, с.9].

Як засвідчує аналіз відповідних наукових джерел, організація

навчально-виховного процесу на основі міжпредметних зв'язків може стосуватись як окремих занять (частіше узагальнюючих), теми, що підлягає вирішенню міжпредметної проблеми, так і декількох тем різних дисциплін, цілого циклу навчальних дисциплін або встановлювати взаємозв'язок між циклами. Інтеграційні теми і міжпредметні зв'язки можна використовувати на різних етапах сучасного заняття: актуалізації знань, вивчення нового матеріалу, перевірки і закріплення вивченого матеріалу, домашнього завдання і навіть при контролі знань.

Показниками підготовки викладачів до використання міжпредметних зв'язків є: ступінь відображення міжпредметних зв'язків у програмно-методичному забезпеченні навчального процесу, ставлення викладачів до міжпредметних зв'язків, способів та форм їхнього практичного втілення, систематичне використання міжпредметних зв'язків у процесі підготовки майбутніх педагогів [2, с.77].

Дослідження Т.Бугері [2], В.Андріяшина [1], В.Максимової [4] показують, що успішне використання міжпредметних зв'язків є складним, але розв'язуваним питанням. Однією з умов ефективного використання міжпредметних зв'язків є виявлення інтересу у викладачів, який можуть викликати такі чинники: відповідальне ставлення до професійної діяльності, участь у міжпредметних методичних семінарах, дослідницьких програмах, конференціях професорсько-викладацького складу тощо. Мотивом викладачів використовувати міжпредметні зв'язки у цьому випадку є потреба в самореалізації й професійному саморозвитку для вдосконалення міжпредметної діяльності [2, с.78].

І.Подласий констатує, що успіх вивчення будь-якої теми залежить від ступеня засвоєння понять, термінів, положень, які вивчалися на попередніх етапах навчання. Це дає педагогу можливість проєкування й управління у навчальному процесі, вибору його оптимального варіанта [5, с.561].

Аналіз сучасної вузівської практик свідчить про те, що викладачі часто ігнорують необхідні поняття та уявлення про цілі і завдання використання міжпредметних зв'язків у вищій школі. Учені-педагоги високо цінують дію міжпредметних зв'язків на різні аспекти навчально-виховного процесу. Залежно від поставленої мети міжпредметні зв'язки мають освітнє, виховнє і розвивальнє значення.

Нами було проведено дослідження щодо ставлення викладачів до проблеми міжпредметних зв'язків у навчанні професійно орієнтованих дисциплін у фаховій підготовці майбутнього вчителя початкових класів та оцінки студентами ролі міжпредметних зв'язків у їхній педагогічній освіті.

Програмою дослідження було охоплено 54 викладачі вищих навчальних закладів, зокрема викладачі Мукачівського державного університету і Львівського державного університету, які беруть участь у професійній підготовці майбутніх учителів початкових класів.

Для детального вивчення проблеми професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів нами були використані такі методи дослідження: бесіди, педагогічні спостереження, анкетування, тестування.

На першому етапі нашого дослідження, перш за все, нас цікавило виявлення недоліків підготовки майбутніх педагогів, а також шляхів її вдосконалення на міжпредметній основі. Анкетування викладачів проводилося за допомогою розроблених анкет. З метою попередження суб'єктивних оцінок анкетування було анонімним. Обробка результатів показала таке: міжпредметні зв'язки у професійній підготовці учителів початкових класів не відображено в робочих програмах (55%); 30% – частково відображено в робочих програмах, конспектах лекцій, тобто реалізуються безсистемно і епізодично, і тільки 15% – міжпредметні зв'язки у професійній підготовці учителів початкових класів відображено в робочих програмах, конспектах лекцій, на думку викладачів, у

повному обсязі. У навчальному процесі міжпредметні зв'язки здійснюються викладачами професійно орієнтованих дисциплін на лекціях (40%), практичних заняттях (25%), лабораторних (20%). Засобами і методами реалізації міжпредметних зв'язків на першому місці є усне викладання (40%), питання на міжпредметній основі (30%), порівняння (15%), комплексні завдання (10%), самотійна робота (3%), завдання на міжпредметній основі (2%). Викладачі професійно орієнтованих дисциплін відзначили труднощі, які впливають на організацію міжпредметних зв'язків у процесі навчання майбутніх учителів початкових класів. 42% опитаних посилалися на відсутність методик здійснення міжпредметних зв'язків, 34% – на труднощі у відборі навчального матеріалу із суміжних дисциплін; 24% – на проблеми, які пов'язані з організацією повторення опорних тем з вивчених раніше дисциплін. Ми

з'ясували причини недостатнього використання міжпредметних зв'язків: невміння виявити та встановити їх (35%), методична невідповідність (20%), відсутність єдиних вимог до здійснення міжпредметних зв'язків і рекомендацій у навчальних програмах вищого навчального закладу (45%).

За результатами проведеного дослідження нами були виділені групи викладачів, які виявили певне ставлення до використання міжпредметних зв'язків у процесі навчання педагогічних дисциплін: негативне; скоріше негативне, ніж позитивне; байдуже; скоріше позитивне, ніж негативне; позитивне.

Ставлення викладачів вищих навчальних закладів до використання міжпредметних зв'язків у професійній підготовці майбутніх вчителів початкових класів представлено в таблиці (див. табл.1).

Таблиця 1

Ставлення викладачів до використання міжпредметних зв'язків

№п/п	Ставлення викладачів до використання міжпредметних зв'язків	Кількісні показники	
		абс.	%
1.	Негативне	4	7,41
2.	Скоріше негативне, ніж позитивне	17	31,48
3.	Байдуже	18	33,33
4.	Скоріше позитивне, ніж негативне	10	18,52
5.	Позитивне	5	9,26
6.	Усього	54	100

У дослідженні встановлено, що скоріше негативне, ніж позитивне ставлення викладачів до використання міжпредметних зв'язків (31,48%) і байдуже ставлення (33,33%) були за кількістю найбільшими. Ми вважаємо, що цим викладачам не вистачає теоретичного й практичного досвіду в питаннях використання міжпредметних зв'язків у навчальному процесі.

За результатами дослідження ми відзначимо, що міжпредметні зв'язки в процесі підготовки майбутніх вчителів початкових класів практично не використовуються, що є суттєвим недоопрацюванням у вищій школі, оскільки інтегративні знання досить актуальні для професійної діяльності фахівця.

І тільки позитивне ставлення висловили 9,26% викладачів, а скоріше позитивне, ніж негативне – 18,52%. Ці викладачі переконані, що здійснення міжпредметних зв'язків при підготовці майбутніх вчителів початкових класів забезпечить інтегративний підхід до навчання і буде сприяти підвищенню ефективності навчання.

Аналіз матеріалів анкетування викладачів виявив недостатність використання міжпредметних зв'язків, тому вирішувати проблеми стосовно встановлення і реалізації міжпредметних зв'язків необхідно в період навчання. На основі отриманих даних при вивченні використання міжпредметних зв'язків у навчально-виховній роботі зі студентами потрібно вирішувати цю проблему в період навчання у вищих навчальних закладах.

Анкетування, що було проведено серед студентів Мукачівського державного університету, засвідчило, що переважають практичні знання над (31%) над теоретичними (10%); 65% опитуваних вважають важливими знання, які вони отримують на лекціях та на практичних заняттях рівною мірою. Свою практичну підготовку майбутні педагоги в цілому оцінюють вище (добре – 40%; задовільно – 53%; незадовільно – 7%), ніж теоретичну (добре – 24%; задовільно – 65%; незадовільно – 11%).

Поняття міжпредметних зв'язків та їх сутність можуть розкрити тільки 13% опитаних, у загальних рисах – 64%, а 23% узагалі не розуміють, як відповісти на це питання. Відзначимо, що

на молодших курсах відповіді, в основному, були негативні. Це, на нашу думку, означає, що потрібно планувати реалізацію міжпредметних зв'язків якомога раніше. Слабкий рівень теоретичної підготовки майбутніх вчителів початкових класів призводить до недостатнього використання міжпредметних зв'язків на практиці.

Отже, у процесі дослідження виявлено: майбутні вчителі початкових класів нечітко уявляють значення «міжпредметні зв'язки». Результативність реалізації міжпредметних зв'язків залежить не тільки від професійної майстерності викладачів, але й від психологічної готовності студентів сприймати та засвоювати навчальний матеріал на міжпредметній основі.

Здійснюючи міжпредметні зв'язки, викладачі вважають найбільш ефективними такі способи: використання знань студентів, набутих при вивченні інших дисциплін – 55%; наведення прикладів – 32%; використання методів пізнання, сформованих при вивченні інших дисциплін, – 13%. При встановленні взаємозв'язків між дисциплінами причинами труднощів є: невміння виявити міжпредметні зв'язки й установити їх – 35%; методична невідповідність викладачів – 25%; відсутність єдиних вимог до реалізації міжпредметних зв'язків і рекомендацій – 40%. Ці причини зумовили викладачів звернути увагу на вдосконалення використання міжпредметних зв'язків, якому сприяють індивідуальні консультації та підготовка методичних рекомендацій щодо застосування міжпредметних зв'язків (як вважають 70% респондентів), проведення семінарів з цієї проблеми у вищих навчальних закладах (як вважають 30% респондентів).

Отже, міжпредметні зв'язки у підготовці майбутнього педагога є дидактичним засобом, який передбачає комплексний підхід до формування й засвоєння змісту освіти, оскільки підвищує ефективність навчального процесу. Це дає можливість здійснювати зв'язки між предметами для поглибленого, всебічного розгляду найважливіших понять і явищ. Міжпредметні зв'язки є результатом узагальнюючих дій, що на будь-якому етапі навчання виконують виховну, розвиваючу й детермінуючу функцію, оскільки підвищують продуктивність перебігу психічних процесів.

Література та джерела

- Андріяшин В.І. Забезпечення наступності засобами міжпредметних зв'язків/ В.І.Андріяшин, Л.В.Карачун// Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. Серія 13. Проблеми трудової та професійної підготовки. – 2010. – С.9-12.
- Бугеря Т.М. Міжпредметні зв'язки у навчанні професійно орієнтованих дисциплін у фаховій підготовці майбутніх фізичних реабілітологів: дис... кандидата пед. наук: спец. 13.00.04 «теорія і методика професійної освіти» / Тетяна Михайлівна Бугеря. – Луганськ: Луганський національний університет імені Тараса Шевченка, 2009. – 282 с.
- Воробйова І. Міжпредметні зв'язки у контексті поглиблення соціокультурного компонента навчання іноземних мов/ Ірина Воробйова// Іноземні мови в навчальному закладі. – 2008. – №1. – С. 36-45.
- Максимова В.Н. Межпредметные связи и совершенствование процесса обучения. Кн. для учителя/ В.Н.Максимова. – М.: Провещение, 1984. – 143с.
- Подласый И.П. Педагогика: новый курс: учеб. для студ. высш. учеб. заведений: в 2 кн. – Кн.1: Общие основы. Процесс обучения/ И.П.Подласый. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001. – 576 с.

Актуальность материала, изложенного в статье, обусловлена тем, что изолированность дисциплин не обеспечивает преемственности, а достижение таких целей педагогического образования, как целостное развитие личности, повышение уровня фундаментальной и профессиональной подготовки, возможно при условии внедрения межпредметных связей в учебно-воспитательный процесс высшей школы. В статье анализируется проведено исследование об отношении преподавателей к проблеме межпредметных связей в обучении профессионально ориентированных дисциплин в профессиональной подготовке будущего учителя начальных классов и оценки студентами роли межпредметных связей в их педагогическом образовании.

Ключевые слова: междупредметные связи, профессиональная подготовка учителя, исследования.

The relevance of the material set out in the article has been conditioned with the fact that the isolation of disciplines does not provide continuity. The achievement of these goals of pedagogical education as a holistic personality development, the improvement of basic and vocational training becomes possible with the introduction of interdisciplinary connections in the educational process of a higher school. The article analyzes conducted research on the attitudes of teachers to the problem of inter-subject relationship in teaching professionally oriented courses in the professional training of future primary school teacher and student assessment as interdisciplinary connections in their teacher education.

Key words: inter-subjects' connections, professional training of teachers, research.